

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **R. P.**, bývajúceho v P., zastúpeného JUDr. P. V., advokátom v B., proti odporkyni **Slovenskej republike**, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, o **náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 7 C 31/2009, o dovolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 22. februára 2012 sp. zn. 4 Co 295/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Navrhovateľovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 31. januára 2011 č. k. 7 C 31/2009–132 uložil odporkyni povinnosť zaplatiť navrhovateľovi titulom náhrady škody za stratu na zárobku sumu 8 828,42 €, titulom trov obhajoby v trestnom konaní sumu 910,91 € a titulom nemajetkovej ujmy sumu 66 387,84 €, všetko do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Návrh vo zvyšnej časti uplatnenej nemajetkovej ujmy v sume 99 581,75 € zamietol a vyslovil, že o náhrade trov konania rozhodne až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (§ 142 ods. 1 O. s. p., § 151 ods. 3 O. s. p.). Uviedol, že medzi účastníkmi nebolo sporné, že navrhovateľ bol trestne stíhaný pre trestný čin prijímania úplatku a nenáležitej výhody spolupáchatelstvom a pre trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa. Vo väzbe bol od 2. júla 2003 do 26. septembra 2003. Uznesením Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky z 18. januára 2008 č. VII Gv 117/04–114 bolo proti navrhovateľovi trestné stíhanie zastavené. V súvislosti s trestným stíhaním si navrhovateľ uplatňoval náhradu

škody spočívajúcu v strate na zárobku (§ 20 zákona č. 58/1969 Zb.) za obdobie august 2003 až október 2004 v sume 8 828,42 € (265 965 Sk), t. j. priemernú mesačnú mzdu vo výške 880,60 € za obdobie 15 mesiacov po odpočítaní výsluhového dôchodku (vyplácaného od novembra 2004 v sume 8 979 Sk a od júla 2005 v sume 9 204 Sk). Tento navrhovateľom uplatnený nárok súd vyhodnotil za dôvodný, lebo bolo nesporne preukázané, že v dôsledku väzby sa stal nezamestnaným (bol prepustený personálnym rozkazom ministra vnútra zo služobného pomeru v priamej súvislosti so vzneseným obvinením), pričom nad rámec trvania väzby t. j. od 27. septembra 2003 do októbra 2004 náhradu škody za stratu na zárobku priznal navrhovateľovi ako ušlý zisk. Dospel k záveru, že dôvodný je aj nárok uplatnený navrhovateľom na zaplatenie trov obhajoby v trestnom konaní za špecifikované úkony právnej služby vyplývajúce z obsahu spisu v trestnej veci, ktoré súd priznal v navrhovateľom uplatnenej výške 910,91 € (celkove ich zaplatil vo výške 1 459,50 €). Navrhovateľom uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy bolo podľa názoru súdu treba posudzovať s poukazom na čl. 154c Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) aj v súvislosti s čl. 5 ods. 1, 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), aj keď nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa ustanovenia § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 177/2005). V súvislosti so zodpovednosťou štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe podľa tohto ustanovenia možno priznať aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo sfére osobnostných práv toho, na kom bola väzba vykonaná, t. j. na navrhovateľovi. Vykonaným dokazovaním mal nepochybne preukázané, že v danom prípade došlo k závažnému narušeniu dôstojnosti, vážnosti navrhovateľa, k poškodeniu jeho mena a občianskej cti s vážnym dopadom na jeho pracovnú kariéru. Povolanie policajta, ktoré vykonával na úseku hraničnej polície, si totiž vyžaduje vysoký morálny kredit a zdržanie sa akéhokoľvek konania narušujúceho jeho dôstojnosť. Následný Personálny rozkaz ministra vnútra SR z 13. augusta 2003 č. 313 o skončení služobného pomeru navrhovateľa z dôvodu trestného stíhania, malo veľký vplyv na jeho ďalší pracovný život. Malo vplyv aj na osobný a rodinný život navrhovateľa, ktorého ľudské utrpenie s následnými psychiatrickými problémami (lekárska správa MUDr. F. R.), je neopísateľne krutým následkom pobytu navrhovateľa vo vyšetrovacej väzbe a následného trestného stíhania. Napokon, malo vplyv na rodinu navrhovateľa, najmä na manželku a dve dcéry. Následkom bol aj neúspech dcéry navrhovateľa pri prijímacích pohovoroch na ďalšie štúdium (rozhodnutie Univerzity Mateja Belu – Filologickej fakulty – z 23. augusta 2005 o neprijatí dcéry na štúdium a rozhodnutie Univerzity Komenského v Bratislave - Filozofická fakulta – z 30. júna 2005 o neprijatí dcéry na štúdium). Navrhovateľ utrpel nemajetkovú ujmu

samotným výkonom väzby, ktorý predstavoval vážny zásah do osobnej slobody navrhovateľa, následne vyvolal ďalšie negatívne dopady na jeho osobný život a negatívne zmenil jeho životný osud (aj osud rodinných príslušníkov, kauza bola medializovaná vo veľkom rozsahu). Výkon väzby, realizovaný v rozpore so zákonom, resp. ústavným poriadkom SR (z rozhodnutia Krajského súdu v Nitre z 25. septembra 2003 sp. zn. 7Tpo 38/03–186 okrem iného vyplýva, že v doplnenom dokazovaní nebola preukázaná žiadna konkrétna skutočnosť, ktorá by odôvodňovala obavu, že obvinení uvedení v bode III., budú pôsobiť na svedkov alebo spoluobvinených, alebo inak mať obťažovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, z ktorých dôvodov zrušil napadnuté uznesenie a obvinených - bod III. - z väzby prepustil), preto rozhodnutie o väzbe sa stalo spôsobilým vyvolať popri vzniku materiálnej škody aj vznik nemateriálnej ujmy vo sfére osobnostných práv navrhovateľa. Samotná medializácia tohto prípadu (napr. Nový čas z 3. júla 2003) narušila v očiach verejnosti dôstojnosť navrhovateľa a dôveru v políciu, kedy médiá vyslovili, že člen policajného zboru sa mal dopustiť závažného trestného činu (§ 2a ods. 2, § 47 zákona č. 73/1998 Z. z.). Podľa právneho názoru súdu boli jednoznačne splnené podmienky čl. 154c ústavy, t. j. ústavný príkaz adresovaný súdu ex offio aplikovať priamo relevantné ustanovenia dohovoru a protokoly na dohovor nadväzujúce. Pod škodou sa v zmysle čl. 5 dohovoru rozumie škoda materiálna ako aj nemateriálna (Wassink v. Holandsko, Tsirlis a Kouloumpas v. Grécko). Splnený bol aj predpoklad zodpovednosti za škodu, t. j. že voči navrhovateľovi, na ktorom sa vykonala väzba, bolo trestné stíhanie pre uvedené trestné činy, pre ktoré bolo vnesené obvinenie, zastavené a rozhodnutie o väzbe bolo zrušené. Navrhovateľ bol vystavený ťažko opísateľnému stresu, stavu úzkosti, zúfalstva zo situácie, trpel suicidálnymi myšlienkami a bol opakovane konzultovaný s psychiatrom, a to z dôvodu situácie, do ktorej sa nedostal vlastným zavinením. Vo vzťahu k výške nemajetkovej ujmy, ktorá je na úvahe súdu so zreteľom na intenzitu, rozsah, dĺžku trvania a jej ohlas skúmal, aký bol negatívny dopad na navrhovateľa a dospel k záveru, že trestné stíhanie trvajúce od 1. júla 2003 skončené zastavením dňa 18. januára 2008, t. j. 4 roky a 6 mesiacov, predstavovalo dlhotrvajúci zásah do osobnostných práv navrhovateľa, ktorý pretrváva až dodnes. Meno navrhovateľa očistené nebolo a za predmetný zásah sa mu do vyhlásenia rozhodnutia ani nikto neospravedlnil. Priznanie nemajetkovej ujmy, ktorej za primeranú výšku považoval sumu 66 387,84 €, je spôsobom umožňujúcim zmiernenie následkov neoprávneného zásahu, ktorý ovplyvnil osobný a spoločenský život navrhovateľa.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie navrhovateľa (v zamietajúcej časti) a odporkyne (vo vyhovujúcej časti) rozsudkom z 22. februára 2012 sp. zn. 4 Co 295/2011 rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil (§ 219 ods. 1 O. s. p.). Za nedôvodnú vyhodnotil námietku odporkyne, že súd prvého stupňa nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie. Uviedol, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú podľa názoru súdu pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia prvostupňovým súdom, ktoré stručne a jasne objasňuje skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje pre záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý súdny proces (IV. ÚS 115/03). Súd prvého stupňa v danom prípade v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská oboch procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, zákonné ustanovenia, ktoré aplikoval na danú vec a z ktorých vyvodil svoje správne právne závery a tieto aj primerane a dostatočne v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O. s. p. vysvetlil a s nimi sa aj odvolací súd stotožnil (§ 219 ods. 2 O. s. p.). Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa poukázal na to, že jednou zo záruk, ktorou je ovládané trestné konanie je záruka, aby väzba nebola bezdôvodne nariadená, ani predĺžovaná, je právo osoby, na ktorej bola vykonaná, na náhradu škody, ktorá jej bola spôsobená vykonaním väzby. Ústavnoprávny základ nároku na náhradu škody v prípade trestného stíhania je aj v čl. 46 ods. 3 ústavy, ale vo všeobecnej rovine predovšetkým v čl. I ods. 1 ústavy (princípy materiálneho právneho štátu). Ak má byť štát skutočne považovaný za materiálny právny štát, musí niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorým priamo zasiahli do základných práv jednotlivca. Štát totiž nemá slobodnú vôľu, ale je povinný striktné dodržiavať právo v jeho ideálnej (škodu nepôsobiacej) interpretácii. Na jednej strane je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní vyšetrovať a stíhať trestnú činnosť, na druhej strane sa však štát nemôže zbaviť zodpovednosti za postup takých orgánov, ak sa ich postup ukáže ako mylný, zasahujúci do základných práv. V takej situácii nie je rozhodujúce, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením, je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. účinného od 1. júla 2004 a rovnako aj podľa predtým platného zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho

nesprávnym úradným postupom účinného do 30. júna 2004. Súdna judikatúra systematickým a logickým extenzívnym výkladom dospela k záveru, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím a rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonosti) začatia (vedenia) trestného stíhania, je neskorší výsledok trestného konania. Preto námietky odporkyne, že nebola splnená podmienka existencie nezákonného rozhodnutia (legálnosť konania alebo procesu príslušného orgánu nemožno vyvodit' z ich výsledku, ale len na základe podmienok stanovených na ich začatie a priebeh) vyhodnotil za neopodstatnené. Odvolací súd sa stotožnil s právnym posúdením jednotlivých nárokov uplatnených navrhovateľom ako aj s ich priznanou výškou. Dodal, že z vykonaného dokazovania bolo nepochybne preukázané, že navrhovateľovi bola uznesením o vznesení obvinenia, vzatím do väzby a následným trestným stíhaním (trvajúcim skoro 5 rokov) spôsobená škoda a sama odporkyňa vo svojom vyjadrení k návrhu zo 6. marca 2003 uznala nárok navrhovateľa titulom trov obhajoby v trestnom konaní a straty na zárobku po dobu väzby (neuznala nárok na náhradu nemajetkovej ujmy z uvedených dôvodov), ale vo svojom odvolaní už dôvodnosť akýchkoľvek nárokov popierala. Keďže ale v súvislosti s rozhodnutiami orgánov činných v trestnom konaní navrhovateľ vynaložil náklady na trovy svojej obhajoby, smerujúce k odstráneniu nežiaducich právnych následkov, štát zodpovedá za takto vzniknutú mu škodu (§ 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. v spojení s § 442 Občianskeho zákonníka). V plnom rozsahu sa stotožnil aj s posúdením nároku na náhradu straty na zárobku a jeho priznanou výškou. Považoval za správny aj názor súdu prvého stupňa, týkajúci sa posúdenia nároku uplatneného navrhovateľom na náhradu nemajetkovej ujmy a jeho priznanou výškou, keď sa zaoberal aj možnosťou jeho posúdenia podľa príslušných článkov dohovoru a ústavy. Uviedol, že trestné stíhanie navrhovateľa, jeho vzatie do väzby podľa výsledku t. j. zastavenia trestného stíhania, bolo vykonané v rozpore so zákonom a bolo spôsobilé vyvolať aj vznik nemajetkovej ujmy vo sfére osobnostných práv. Nárok na odškodnenie sa priznáva aj keď rozhodnutie o väzbe bolo zákonné, ak bolo trestné stíhanie zastavené alebo bol obvinený spod obžaloby oslobodený. Výšku nemajetkovej ujmy vzhľadom na negatívny dopad na navrhovateľa v osobnom, rodinnom, pracovnom, ako aj spoločenskom živote v konaní preukázaný, priznanú súdom prvého stupňa považoval za primeranú. Preto aj odvolanie v zamietajúcej časti vyhodnotil za nedôvodné. O náhrade

trov odvolacieho konania nerozhodol z dôvodu, že o nich rozhodne súd prvého stupňa (§ 224 ods. 4 O. s. p.).

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho vyhovujúcej časti (uloženej povinnosti zaplatiť navrhovateľovi náhradu za stratu na zárobku v sume 8 828,42 € a náhradu nemajetkovej ujmy v sume 66 387,84 €) podala dovolanie odporkyňa. Navrhla ho v tejto časti zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie súdu prvého stupňa. Prípustnosť dovolania odôvodnila tým, že postupom súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p. v spojení s ustanovením § 237 písm. f/ O. s. p.), inou vadou konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.) a nesprávnym právnym posúdením veci súdmi nižších stupňov (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.). Mala za to, že v časti nároku za stratu na zárobku, vzhľadom na jeho povahu, nie je pasívne vecne legitimovaným subjektom. Rovnako nejde ani o nárok uplatniteľný v konaní o náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. aj z dôvodu absencie zákonnej podmienky príčinnej súvislosti medzi zodpovednostnou skutkovou podstatou a vznikom škody. Navrhovateľ bol zo služobného pomeru prepustený personálnym rozkazom ministra vnútra SR z dôvodu porušenia služobnej prísahy a služobných povinností zvlášť hrubým spôsobom, ako aj z dôvodu, že si svedomito neplnil úlohy na úseku svojho služobného zaradenia, čím aj zvlášť hrubým spôsobom porušil základné povinnosti policajta zakotvené v zákone č. 73/1998 Z. z. Tento personálny rozkaz bol vydaný na podklade zistených skutočností služobným úradom. Teda je výsledkom samostatného konania, odlišného od trestného konania a je proti nemu prípustný opravný prostriedok (rozklad). V tejto súvislosti poukázala na znenie ustanovenia § 135 ods. 1, 2 O. s. p., keď súd konajúci o nároku na náhradu škody nemá kompetenciu hodnotiť jeho zákonnosť (nemôže ho preskúmať). Preto v tejto časti uplatneného nároku absentuje tretia základná podmienka vzniku zodpovednosti štátu za škodu t. j. príčinná súvislosť medzi trestným stíhaním navrhovateľa, resp. väzbou a skončením služobného pomeru a s tým spojenou stratou na zárobku. Vylúčená je aj príčinná súvislosť medzi trestným konaním a správnym konaním, teda personálne opatrenie je nezávislé na rozhodnutí orgánov činných v trestnom konaní. Potom navrhovateľom uplatňovaná strata na zárobku nie je vo vecnej, priamej bezprostrednej príčinnej súvislosti s vedeným trestným konaním, ani s vykonanou väzbou, lebo navrhovateľ nebol prepustený v súvislosti s trestným stíhaním, ale v priamej príčinnej a vecnej súvislosti s personálnym rozkazom Ministerstva vnútra SR. Oba súdy nižších stupňov sa pritom nezaoberali ani výškou uplatnenej straty na zárobku, neskúmali, kedy služobný pomer skončil

a odkedy nebola navrhovateľovi vyplácaná mzda. Súdov nižších stupňov nesprávne právne posúdili aj nárok uplatnený titulom nemajetkovej ujmy, nakoľko čl. 5 ods. 5 dohovoru neupravuje len formu odškodnenia, ale predovšetkým podmienky vzniku nároku na odškodnenie, t. j. porušenie čl. 5 ods. 1 až 4 dohovoru, vznik škody a príčinnú súvislosť. Súd prvého stupňa pritom opomenul tú skutočnosť, že obvinení, vrátane navrhovateľa, boli vzatí do väzby zo zákonných dôvodov, zákonným spôsobom a uznesenie z 5. júla 2003 nebolo zrušené pre nezákonnosť, ale z dôvodu zmeny skutkového stavu, nakoľko dôvody väzby pominuli. Súdov v žiadnom smere neskúmali porušenie čl. 5 ods. 1 až 4 dohovoru, preto nemohli dôjsť k záveru, že došlo k jeho porušeniu, v príčinnej súvislosti s ktorým, by navrhovateľovi vznikla škoda. Takýto záver zo skutkových zistení nevyplýval. Len samotné oslobodenie spod obžaloby, resp. zastavenie trestného stíhania nespôsobuje nezákonnosť väzby a trestného stíhania, nespôsobuje porušenie čl. 5 dohovoru. V tejto súvislosti poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 150/2003. Zo všetkých uvedených dôvodov podľa jej názoru rozhodnutia súdov nižších stupňov nielen vychádzali z nesprávneho právneho posúdenia veci, ale konania mali aj inú vadu, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a spočívajúcu v nedostatočne zistenom skutkovom stave v časti porušenia čl. 5 dohovoru, absencie aplikácie § 127 O. s. p. pri zisťovaní príčinnej súvislosti so zdravotným stavom navrhovateľa a pod. Podľa jej názoru súdy svoje rozhodnutia náležite neodôvodnili a tieto majú znaky arbitrárnosti v časti právneho odôvodnenia, v časti odôvodňujúcej základ nároku, výšku nemajetkovej ujmy a nie je jej zrejماً príčinná súvislosť, ktorá v rozhodnutiach absentuje. Pokiaľ ide o priznanú nemajetkovú ujmu, jej výšku považovala za neprimerane vysokú. Napriek tomu, že jej výška je predmetom voľnej úvahy súdu, aj táto sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Neprimeranosť navrhovateľovi priznanej náhrady nemajetkovej ujmy považovala za flagrantnú v porovnaní s výškou odškodnenia priznávanou pozostalým po osobách poškodených násilnými trestnými činmi, prípadne osobám deportovaným v čase druhej svetovej vojny do nacistických koncentračných táborov a zajateckých táborov. V rozhodnutiach súdov absentuje tiež skutočnosť, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadili, resp. absentuje hodnotenie dôkazov. Súd ani nevykonal dokazovanie zákonným spôsobom, lebo nehodnotil dôkazy v súlade s § 132 O. s. p. Na základe uvedeného mala odporkyňa za to, že rozhodnutia súdov sú nepreskúmateľné, a teda postupom súdov bola účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom tým, že rozsudky nie sú riadne a presvedčivo odôvodnené a tieto konania mali vady, ktoré spôsobili nesprávne rozhodnutie vo veci.

Navrhovateľ vo vyjadrení k dovolaniu s jeho dôvodmi nesúhlasil, lebo súdy svoje rozhodnutia riadne odôvodnili, preto neodňali účastníkovi možnosť konať pred súdom. Právne závery súdov odporkyňa v podanom dovolaní nespochybnila relevantnými argumentmi, neuviedla, v čom spočíva pochybenie súdov nižších stupňov. Pokiaľ odporkyňa považuje priznanú výšku nemajetkovej ujmy za neprimerane vysokú, nemožno hovoriť o odňatí jej možnosti konať pred súdom a ani o nesprávnom právnom posúdení, nakoľko rozhodnutie o primeranej výške odškodnenia nemajetkovej ujmy je skutkovým záverom súdu a nie právnym záverom. Prvostupňový súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia podrobne zaoberal vykonaným dokazovaním a presne uviedol, z akých dôvodov priznal náhradu nemajetkovej ujmy v sume uvedenej vo výroku rozsudku, pričom odvolací súd sa so závermi prvostupňového súdu stotožnil. Úlohou dovolacieho súdu nie je hodnotiť skutkové zistenia súdov nižšieho stupňa. Naopak, v prvom rade sa zaoberá prípustnosťou dovolania v súlade s dôvodmi uvedenými účastníkom konania. V danom prípade dôvody dovolania nie sú dané, preto sa dovolací súd nemôže zaoberať výškou priznanej nemajetkovej ujmy, ktorá bola dostatočne zdôvodnená oboma súdmi nižších stupňov. Navrhol preto dovolanie odporkyne zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O. s. p.).

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. V zmysle § 238 ods. 1 O. s. p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd

prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3, 4 O. s. p.

Dovoláním odporkyne nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nevyslovil ani záväzný právny názor, od ktorého by sa odvolací súd mohol odchýliť a nejde ani o prípad týkajúci sa neplatnosti zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3, 4 O. s. p. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie nie je podľa § 238 O. s. p. prípustné.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O. s. p. v dovolaní namietané neboli a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo. Preto prípustnosť dovolania z týchto ustanovení vyvodit' nemožno.

S prihliadnutím na obsah dovolania sa odvolací súd osobitne zaoberal otázkou, či postupom odvolacieho súdu nebola odporkyne odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.).

Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým znemožní realizáciu tých procesných práv, ktoré účastníkom občianskeho súdneho konania procesné predpisy priznávajú za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom

chránených záujmov. K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím.

Dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia je teda taký vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť konať pred ním a uplatňovať procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv. Takáto vada konania znamená porušenie základného práva účastníka konania na spravodlivý súdny proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p. nie je daná už tým, že dovolateľ tvrdí, že rozhodnutie v napadnutej časti je touto vadou postihnuté, ale len vtedy, ak rozhodnutie skutočne touto vadou trpí, t. j. že nastali skutočnosti, v dôsledku ktorých vada vznikla (prejavila sa) resp. nebola odstránená v rozhodnutí – postupe odvolacieho súdu.

Z obsahu dovolania vyplýva, že odporkyňa vadu tejto povahy videla predovšetkým v nedostatočnom, riadnom a presvedčivom odôvodnení rozsudkov súdov nižších stupňov v napadnutej (vyhovujúcej) časti, v nepreskúmateľnosti ich skutkových a právnych záveroch o opodstatnenosti tak základu, ako aj výšky priznaných nárokov uplatnených navrhovateľom.

Podľa § 157 ods. 2 O. s. p. v odôvodnení súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z akých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Rozhodnutie súdu ako orgánu verejnej moci nemusí byť totožné s očakávaniami a predstavami účastníka konania, ale z hľadiska odôvodnenia musí spĺňať parametre zákonného rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O. s. p.), pričom účastníkovi konania musí dať odpoveď na podstatné (zásadné) otázky a námietky spochybňujúce závery namietaného rozhodnutia v závažných a samotné rozhodnutie ovplyvňujúcich súvislostiach. Citované zákonné ustanovenie sa totiž chápe aj z hľadiska práv účastníka na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého súčasťou je aj právo na súdne konanie spĺňajúce garancie spravodlivosti,

a toto ustanovenie treba vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), porovnaj napr. rozsudok vo veci Garcia Ruiz proti Španielsku z 21. januára 1999, sťažnosť č. 30544/96, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1999-I tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (rozsudok Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III, rozsudok Higginsová a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I). Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil, že „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“ a že „takéto odôvodnenie musí obsahovať aj rozsudok opravného (odvolacieho) súdu“ (pozri uznesenie z 3. júla 2003 sp. zn. IV. ÚS 115/03).

Ustanovením § 219 ods. 2 O. s. p. je odvolaciemu súdu daná možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia. Možnosť vypracovania takéhoto odôvodnenia je podmienená tým, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožní s dôvodmi rozhodnutia súdu prvého stupňa a to po skutkovej, ako aj právnej stránke.

V prejednávanej veci sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa vo vzťahu k jednotlivým nárokom uplatneným navrhovateľom čo do ich základu, ako aj priznanej výšky. Odvolací súd sa stotožnil aj s odôvodnením rozhodnutia prvostupňového súdu, ktoré podľa jeho názoru spĺňa zákonné požiadavky vyplývajúce pre súdne rozhodnutie z ustanovenia § 157 ods. 2 O. s. p. („súd prvého stupňa uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská oboch procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, zákonné ustanovenia, ktoré aplikoval na daný prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ktoré aj primerane a dostatočne vysvetlil“). Preto námietky odporkyne v tomto

smere vyhodnotil za nedôvodné. Vzhľadom na to sa v dôvodoch svojho rozhodnutia obmedzil na konštatovanie správnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa a jeho odôvodnenia, na ktoré v podrobnostiach poukázal. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia, vysporiadajúc sa aj s námietkami odporkyne (týkajúcimi sa nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia súdom prvého stupňa, skutkových a právnych záverov) doplnil aj ďalšie dôvody, čo mu ustanovenie § 219 ods. 2 O. s. p. tiež umožňuje.

Zo spisu pritom vyplýva, že prvostupňový súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol stanoviská procesných strán a ich argumentáciu, rozhodujúce skutočnosti, z ktorých vychádzal, citoval právne predpisy, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil jasný, jednoznačný a presvedčivý právny záver o opodstatnenosti uplatnených nárokov (osobitne vo vzťahu ku každému z nich), čo do ich základu a priznanej výšky. Teda odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa zrozumiteľne a podrobne objasňuje (§ 157 ods. 2 O. s. p.) skutkový a právny základ rozhodnutia, a tým aj odvolacieho súdu v uvedenom rozsahu, nie je nepreskúmateľné a plne rešpektuje základné právo účastníkov na spravodlivý súdny proces (pozri III. ÚS 115/2003). Preto postupom odvolacieho súdu nedošlo k odňatiu možnosti účastníkom konania konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.).

Odporkyňa odôvodnila dovolanie tiež ustanoveniami § 241 ods. 1 písm. b/ a c/ O. s. p. t. j., že konanie je postihnuté tzv. inou vadou konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Tzv. iné vady konania (t. j. procesné vady, ktoré na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. nezakladajú zmätočnosť rozhodnutia a ktorých základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní a dôsledkom nesprávne rozhodnutie súdu) a nesprávne právne posúdenie veci sú síce relevantnými dovolacími dôvodmi, samé osebe však prípustnosť dovolania nezakladajú. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania (o aký prípad išlo v danej veci), nemožno rozhodnutie v napadnutej časti podrobiť preskúmaniu po vecnej a právnej stránke. Dovolanie je totiž podľa Občianskeho súdneho poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu, ale len tie, o ktorých to zákon výslovne ustanovuje.

Keďže v danej veci nebolo dovolanie procesne prípustné, nemohol dovolací súd pristúpiť k preskúmaniu správnosti právneho posúdenia veci súdmi nižších stupňov (všetkými senátmi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je zhodne zastávaný názor, že nesprávne právne posúdenie veci nie je procesnou vadou v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p.) a zaoberať sa tzv. inými vadami konania namietanými v dovolaní. Aj pokiaľ dovolateľ namietal nesprávnosť skutkových zistení, tieto by mohli prípadne zakladať (len) tzv. inú vadu konania majúcu za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (nie nedostatok, ktorý by v rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bol považovaný za dôvod, ktorý zakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p., pretože ním nie je znemožnená realizácia procesných oprávnení účastníka konania). Vadu tejto povahy však možno namietat iba v procesne prípustnom dovolaní (čo nebol daný prípad).

Vzhľadom na uvedené možno zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodit' z ustanovenia § 238 O. s. p., ani z ustanovenia § 237 O. s. p. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odporkyne podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. ako také, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa rozsudkom v napadnutej časti z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešnému navrhovateľovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti odporkyni, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky mu však trovy dovolacieho konania nepriznal, pretože si trovy tohto konania neuplatnil (§ 151 ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 14. marca 2013

JUDr. Ladislav Górász, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Viera Čulenová